

WSTĘP

Grupa Badawcza Systemy Polityczne Państw Bliskiego Wschodu powołana w Instytucie Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego oddaje do rąk Czytelników kolejny tom, tym razem poświęcony ideom, partiom i organizacjom politycznym w państwach tego regionu. Zdajemy sobie sprawę, że samo pojęcie *Bliski Wschód* naznaczone jest perspektywą eurocentryczną. Posługujemy się nim wyłącznie z uwagi na jego powszechność w dyskursie naukowym i politycznym. Liczymy tu na wyrozumiałość naszych odbiorców, ponieważ kwestia ta jest niezwykle skomplikowana, na co zwraca uwagę znawca tej problematyki Jerzy Zdanowski w znakomitej monografii *Historia Bliskiego Wschodu w XX wieku*.

Próba interpretacji życia politycznego przez pryzmat ruchów, idei i organizacji jest niezwykle złożonym i trudnym zagadnieniem. Przekonania i idee są często przecież głównymi przesłankami działań podejmowanych przez aktorów politycznych, a w tym także i przez państwa. Redaktorzy mają świadomość, że jest to śmiała próba, ponieważ temat ten jest bardzo obszerny. Z tych to powodów analizie zostały poddane wybrane aspekty tego zagadnienia. Uznaliśmy jednak, że nie warto zwlekać z wydaniem książki dotyczącej jednego z kluczowych problemów w kontekście szybko zmieniającej się rzeczywistości na tym obszarze. Właśnie kwestia zakorzenionych społecznie idei, jak i istniejących form organizacyjnych je ucieleśniających – głównie w postaci partii politycznych, ale także związków zawodowych czy innego rodzaju organizacji pozarządowych – może okazać się decydująca dla przebiegu procesów politycznych, które nabrały nowej dynamiki w 2011 roku.

Książka podzielona jest na dwie części. Pierwsza poświęcona jest ideom politycznym świata arabsko-muzułmańskiego, druga – partiom i innym organizacjom politycznym Bliskiego Wschodu. W pierwszej części prezentujemy zarówno ogólne tło arabsko-muzułmańskiej myśli społeczno-politycznej od czasu jej odrodzenia, w kontekście ekspansjonizmu europejskiego ostatnich dwóch wieków, jak i współczesne postacie muzulmańskiego radykalizmu

oraz krytykę odbioru koncepcji „orientalizmu” w dzisiejszym świecie arabskim. W drugiej części przedstawiamy analizy sceny politycznej wybranych państw arabskich (Egipt, Jemen, Maroko), ale również kluczowych państw regionu spoza świata arabskiego (Iran, Turcja) z naciskiem na ich systemy partyjne. Dołączamy także analizy pozapartyjnych organizacji politycznych na przykładzie związków zawodowych, odgrywających istotną rolę w rewolucjach w Tunezji i Egipcie, oraz nowych ruchów społecznych w Libanie. W tej części zamieszczamy także tekst o swoistej organizacji międzynarodowej odgrywającej mniejszą lub większą rolę polityczną w szeregu państw regionu, jaką jest terrorystyczna sieć Al Qa’idy.

Chcemy podkreślić, że w książce prezentujemy różne, czasem nie-współgrające ze sobą, punkty widzenia na rzeczywistość bliskowschodnią. Tezy stawiane przez autorów i autorki nie zawsze są więc podzielane przez innych twórców czy redaktorów niniejszego tomu. Przy zachowaniu zasad naukowej rzetelności staraliśmy się jednak zaprezentować spektrum tekstów, które stać się mogą punktem wyjścia do dalszych dyskusji. Sprzeczności procesów społeczno-politycznych, rewolucji i kontrewolucji, reform i kontrreform, wymiaru krajowego i międzynarodowego, które ujawniły się z całą mocą w ostatnich trzech latach od wybuchu Wiosny Arabskiej, bez wątpienia na analizę i debatę naukową zasługują.

Filip Ilkowski
Stanisław Sulowski